

ת"פ (תל אביב) 19836-10-22 - מדינת ישראל נ' כלאפו יגאל חי בלולו

ת"פ (תל-אביב-יפו) 19836-10-22 - מדינת ישראל נ' כלאפו יגאל חי בלולושלום תל-אביב-יפו

ת"פ (תל-אביב-יפו) 19836-10-22

מדינת ישראל

נגד

כלאפו יגאל חי בלולו

בית משפט השלום בתל-אביב-יפו - יפו

[17.09.2024]

כבוד השופטת שלומית בן יצחק

גזר דין

1. ביום 9.5.2024 הורשע הנאשם, לאחר שמיעת ראיות, בחמש עבירות של ניסיון גניבת כלי רכב. קביעותי בהכרעת הדין הן חלק בלתי נפרד מגזר הדין ויש לקראו על רקען.

כתב האישום

2. על פי עובדות כתב האישום, ביום 9.10.2022 יצר הנאשם קשר עם מר ג'ולאני רמדאן, נהג-גרר (להלן: המתלונן), במטרה להשתמש בשירותיו על מנת לגנוב חמישה כלי רכב שהוחנו על ידי בעליהם בחניון מרכז מסחרי בחולון (להלן: חמשת כלי הרכב; החניון). הנאשם ביקש מהמתלונן לגרור את חמשת כלי הרכב למחסום "נעלין" ובעת הגעתו לחניון הצביע עליהם ומסר כי הגרירה מתבקשת בשל עיקול המוטל עליהם וכי אין בחזקתו את מפתחותיהם. לאחר שהמתלונן ביקש לבדוק את חוקיות הנושא מול משטרת ישראל, אמר הנאשם כי ילך להביא פטיש על מנת לשבור את חלונות הרכב, במטרה לשחרר את ידית ההילוכים ולהרים את בלם היד, וזאת כדי לאפשר את פעולת הגרירה. הנאשם נמלט מהמקום, טרם הגעתה של ניידת משטרה. כתב האישום ציין, בנוסף, כי אדם נוסף היה אמור לשלם למתלונן עבור פעולות הגרירה.

בגין האירוע המתואר לעיל הואשם הנאשם בחמש עבירות ניסיון גניבת רכב, לפי סעיף 413ב לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: החוק) בצירוף סעיף 25 לחוק.

3. בהכרעת הדין הרשעתי את הנאשם בעבירות שיוחסו לו. קבעתי כי הנאשם תיאר עם המתלונן מפגש בחניון על מנת לקבל ממנו תמורה כספית עבור כלי הרכב, תוך הצגת מצג שווא לפיו הוא עושה זאת ברשות בעליהם של כלי הרכב (פסקה 105 להכרעת הדין; ככל שלא יאמר אחרת ההפניות הן להכרעת הדין, ש.ב). קבעתי כי פעולות הנאשם עולות כדי ניסיון לביצוע עבירות גניבת רכב וכי יש לראות בו מבצע עיקרי לאותן עבירות (פסקות 111 ו-115).

4. בהכרעת הדין התייחסתי לניסוחו של כתב האישום אל מול העובדות שהתבררו במסגרת ההליך שלפני, וזאת בנוגע למספר נקודות. ראשית, אי-אזכורו של אדם בשם מוהנד, שלטענת המתלונן עוסק בסחר בכלי רכב והוא פעל בשליחותו; שנית, העובדה כי המתלונן הגיע לחניון כשברשותו סכום כסף אותו היה אמור למסור לנאשם עבור חמשת כלי הרכב, עובדה שלא הוזכרה בכתב האישום. שלישית, הטענה בכתב האישום לפיה אמר הנאשם למתלונן כי אדם אחר "יקלוט את הרכבים וישלם עבור פעולת הגרירה", וזאת בניגוד לגרסת המתלונן, האמינה עלי, לפיה הוא זה שהיה אמור לשלם לנאשם עבור כלי הרכב.

5. בפסקות 96 ו-97 להכרעת הדין ציינתי כי ניסוח כתב האישום: "אכן אינו מדויק ואינו משקף את עובדות המקרה כפי שדיווח עליהן המתלונן: התשלום עבור כלי הרכב היה אמור להגיע לידי הנאשם, באמצעות המתלונן, ממוהנד; מוהנד הוא זה שהיה אמור לשלם למתלונן עבור פעולת הגרירה... הוראות סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי, שכותרתו 'הרשעה בעבירה לפי עובדות שלא נטענו בכתב האישום', קובעות כי: 'בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בעבירה שאשמתו בה נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אף אם עובדות אלה לא נטענו בכתב האישום, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן'. במסגרת פרשת ההגנה נחקר המתלונן ממושכות ובין היתר נדרש לטענות המוזכרות לעיל. לנאשם נתנה הזדמנות סבירה, ומעבר לכך, להתגונן גם מפני השינוי העובדתי הנוגע לכוונת המתלונן לשלם לו במועד הגרירה והתמורה שהיה אמור הנאשם לקבל עבור כלי הרכב; מדובר בעובדות משלימות אלו, שאינן בלב העניין ממש... יחד עם זאת, טענות הנאשם בנוגע למחדלי ניסוח כתב האישום והשלכות חלות סיפה סעיף 184 לחסד"פ שמורות לו".

תמצית טיעוני הצדדים לעונש

6. טיעוני הצדדים לעונש נשמעו לפני ביום 3.7.2024.

7. לטענת המאשימה, מדובר באירוע עברייני מתוכנן מראש, במסגרתו הנאשם הוא "האחראי המרכזי", על אף התכנות למעורבות אדם נוסף, והוא שייך למעגל הפנימי וההדוק של העבירה. לטענתה, על אף שהנאשם הורשע בהתאם להוראות סעיף 184 לחסד"פ, יש ליתן את הדעת לעובדות רלבנטיות מחמירות "כנסיבות לחומרה בקביעת המתחם עצמו". הערכים המוגנים שנפגעו הם קניינו של הפרט ופגיעה כלכלית רחבה בציבור, נוכח היות העבירות בגדרי "מכת מדינה" ועלויות הביטוח, כך שמידת הפגיעה חמורה וברף גבוה. אשר לשיהוי שבין מועד ביצוע העבירות לבין גזירת הדין טענה המאשימה כי דחיות רבות התבקשו ע"י הנאשם. המאשימה הדגישה כי הנאשם לא לקח אחריות על מעשיו ולכך קמה משמעות. המאשימה עתרה לקביעת חמישה מתחמי ענישה, אחד לכל רכב אותו ניסה הנאשם לגנוב, שכל אחד מהם נע בין שנת מאסר לשנתיים מאסר, ולקביעת מיקומו של הנאשם בשליש האמצעי ברף התחתון. התובעת נשאלה מהו העונש אותו היא מבקשת להשית על הנאשם, נוכח עתירתה לקביעת מספר מתחמים והשיבה כי "בסוף אני מבקשת שעל כל מתחם... יצא 8 חודשים בערך..." ולשאלתי, האם כוונתה היא להשית על הנאשם עונש שהוא המכפלה שבין שמונה חודשים למספר המתחמים שהציעה לקבוע (חמישה), כלומר 40 חודשים, השיבה בחיוב.

8. לטענת ההגנה יש להתייחס למעשיו של הנאשם כאירוע אחד. הסנגור הדגיש כי מעשי הנאשם לא הסבו נזק ואת חלוף הזמן, וכן לעובדה כי מאז האירוע לא נפתחו על שמו תיקי רכוש. עוד ציין את מצבו הכלכלי הקשה של הנאשם ואת העובדה כי נולד לו ילד, נתונים שהובילו אותו להעתיק מקום מגוריו לסביבה אחרת, 'זולה' יותר. ההגנה עתרה למיקום הנאשם ברף התחתון של מתחם העונש ההולם ולהשתת עונש של עבודות שירות.
9. הנאשם בדבריו האחרונים סיפר כי מצוי בתהליך חדש, עתיד להיוולד לו ילד ואיבד את אמו. עוד סיפר כי עליו לפרנס שני ילדים ומחפש עבודה. בסוף דבריו בכה.
10. לאחר הטיעונים לעונש החלטתי להורות על קבלת עמדת הממונה על עבודות השירות בעניין הנאשם, תוך הבהרה כי אין מדובר "בהבעת עמדה בנוגע לתוצאתו הסופית של ההליך או עילה להסתמכות וזאת לשם שלמות התמונה".
11. לאחר שהמאשימה הודיעה כי ברצונה להגיש אף את רישומו התעבורתי של הנאשם וציינה כי הוא נתון במאסר כעת, הוריתי על קיומו של דיון נוסף שהתקיים ביום 9.9.2024. בין לבין, התקבלה לתיק בית המשפט חוות דעת הממונה על עבודות השירות ולפיה, נוכח התנהלותו במסגרת תיק קודם, שהובילה להפסקת המנהלית של עבודות שירות שהוטלו עליו, הנאשם אינו מתאים לריצוי עונשו בדרך זו. במסגרת דיון זה נעתרתי לבקשת המדינה להגשת הרישום התעבורתי וביקשתי התייחסות הצדדים לעניין תוכן חוות הדעת, כמו גם לאפשרות האופן בו ישא הנאשם במאסר ממש, ככל שכך יוחלט בסופו של יום: האם במצטבר לעונש אותו הוא מרצה כעת, או בחופף לו.
12. ההגנה שבה על עתירתה להטיל על הנאשם עונש מאסר בדרך של עבודות שירות וטענה כי "נלחץ" מהצורך לפרנס את משפחתו ולא הבין את חובותיו לבצע את עבודות השירות בצורה רציפה ומסודרת. לטענת הסנגור, הנאשם למד את הלקח ומתחנן שתינתן לו ההזדמנות לשאת בעונשו בדרך של עבודות שירות.
13. המאשימה הפנתה לאמור בחוות הדעת בנוגע להתנהלות הנאשם בתיקו הקודם וביקשה להטיל על הנאשם מאסר בפועל, שיצטבר לעונש המאסר הנוכחי.
14. הנאשם, בבכי, שב והדגיש את נסיבותיו האישיות המורכבות וביקש הזדמנות נוספת לרצות עונשו בדרך של עבודות שירות.
- דיון והכרעה
מתחם העונש ההולם

15. על פי הוראות סעיף 40ג(א) לחוק טרם גזירת העונש יש לקבוע מתחם עונש הולם למעשה העבירה, תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע כתוצאה מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בערך זה, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. בהתאם להוראות סעיף 40ג לחוק, כאשר, כפי ענייננו אנו, מדובר בריבוי עבירות, יש לבחון האם אלו עולות כדי גדר אירוע אחד או מספר אירועים. ככל שייקבע כי מדובר במספר אירועים, יש לקבוע מתחם עונש הולם לכל אחד מהם, ולאחר מכן לגזור את הדין, בדרך של עונש נפרד - ואז להחליט בנוגע למידת החפיפה בין העונשים או את הצטברותם - או עונש כולל. האם מדובר באירוע אחד או חמישה אירועים
16. הצדדים נחלקו ביניהם בשאלה שבכותרת. לטעמי, הכף נוטה, בבירור, לקבל עמדת ההגנה. מדובר בתכנית עבריינית אחת, במסגרת זמן ומקום מופרדת ומובחנת ואף מצומצמת למדי, ובפועל לא נגרם נזק קונקרטי למי מבעלי הרכב. בהתאם למבחן הקשר ההדוק שעוגן בפסיקה (ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014)) יש לקבוע כי מדובר באירוע אחד. הערכים שנפגעו ממעשי הנאשם ומידת הפגיעה בהם
17. הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה ממעשי הנאשם נוגעים לזכות לקניין, פרטיות והגנה על רכושו של הפרט. לכך יש להוסיף את חשיבותו הרבה של הרכב לבעליו, המאפשרת חופש תנועה ואת הערך המשמעותי, ככלל, של רכוש זה, כמו גם את הנזק המצרפי הנגרם לכלל ציבור מחזיקי הרכב, שהוא כמובן ציבור רחב ביותר, בשל עליות פרמיות הביטוח נוכח נפיצותה של תופעת גניבת כלי הרכב (ע"פ 7163/13 כסוואני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (3.8.2014)).
18. הפסיקה עמדה רבות על חומרת תופעת גניבת כלי הרכב ונפיצותה. כך, בע"פ 11194/05 אבו סבית נ' מדינת ישראל (15.5.2006)) צוין כי "למרבה הצער, תופעת גניבות הרכב טרם נעקרה משורש, ומכת המדינה שאליה נדרש בית משפט זה לפני בדיוק עשור... כמעט שהפכה לעשר מכות; היא ממשיכה לנגוס ברכושם של רבים, ופגיעתה רעה כלכלית ואנושית. המעט שבידי בית משפט זה לעשות הוא לחזק את ידיהם של בתי המשפט הדיוניים בראיה מחמירה של העבירות הכרוכות בכך". מאז עניין אבו סבית חלפו כמעט עשרים שנה נוספות ומספר התיקים הרב אליו נדרש בית המשפט בגין עבירות אלו מלמד כי מצב הדברים לא השתנה.
19. בנסיבות העניין, עליהן נעמוד בהמשך הדברים, מידת הפגיעה בערכים המוגנים, גם אם אינה מבוטלת, אינה חוצה את הרף הבינוני. נסיבות ביצוע העבירה
20. סעיף 40ט(א) לחוק קובע כי על בית המשפט להתחשב בקביעת העונש ההולם, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, מקלות ומחמירות כאחד "ככל שסבר שהן משפיעות... על אשמו של הנאשם".

21. אם כי טיעוני ההגנה לעונש לא עסקו בעניין זה, להשלמת התמונה, אציין, כפי שפירטתי בהרחבה בעניין מלול (ת"פ (שלום ת"א) 51140-8-23 מדינת ישראל נ' מלול (24.7.2024)) ובעניין זרקו (ת"פ (שלום ת"א) 10013-8-19 מדינת ישראל נ' זרקו (22.8.2024)) כי לטעמי מקום בו הורשע הנאשם בהתאם להוראות סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי בעובדות נוספות או שונות מהמתואר בכתב האישום, שהן בגדרי האירוע המוזכר בו, יש ליתן עליהן את הדעת בעת קביעת נסיבות העבירה על יסודן יש להשתית את מתחם העונש ההולם. הנסיבות המחמירות
22. מדובר באירוע מתוכנן ויזום, במסגרתו חבר הנאשם לפחות לאדם אחד נוסף לשם קידום התכנית העבריינית. הנאשם עמד בחזית אל מול המתלונן, ניסה לשכנעו לקדם את גניבת כלי הרכב ורק כשלא צלח בכך, עזב את המקום. ככל שאותה תכנית היתה יוצאת לפועל, היה נגרם נזק ממשי לחמישה בת-אב ואף המתלונן ומוהנד היו צפויים להיפגע כלכלית, אולי אף משפטית, ממימושה. ביצוע העבירות נועד להפיק עבור הנאשם רווח כספי. התכנון המוקדם החבירה לגורם עברייני אחר, הנסיון לסבך חפים מפשע במעשים פליליים, פוטנציאל הנזק שהיה עשוי להיגרם למספר בני אדם והרווח הכספי שהיה אמור להשתלם כתוצאה מביצוע העבירות, כולם נתונים שיש בהם כדי להשליך, לחומרה, על אשם הנאשם. הנסיבות לקולה
23. בסופו של יום, כלי הרכב לא נגנבו ואף לא הוזזו ממקומם; נזק קונקרטי לא נגרם ועל אף הערכות הנאשם מראש לביצוע התכנית העבריינית זו אינה מתוחכמת, ודאי לא מאוד. ועוד: כעולה בבירור מהראיות, מדובר בכלי רכב ששווים אינו רב, שאף כונו 'גרוטאות' על ידי שוטר המעורב בחקירה (פסקה 22 להכרעת הדין). מדיניות הענישה
24. נקודת המוצא לבחינת מדיניות הענישה היא העונש שנקבע בצידה של העבירה, שבע שנות מאסר, בגבול סמכותו העליונה של בית המשפט השלום; זה נקבע במסגרת תיקון מס' 28 לחוק הנוגע לעבירות רכב, שנדרש בשל נפיצות התופעה והשלכותיה הקשות על הציבור בכללותו. פסיקת בית המשפט העליון מתווה צורך בנקיטת בענישה מחמירה בעבירות הקשורות לרכב (רע"פ 9269/17 ראמי אבו עישא נ' מדינת ישראל (15.1.2018)).
25. הסנגור לא הפנה לפסיקה התומכת בעמדתו העונשית אלא טען כי מתחם העונש ההולם "מתחיל במאסר על תנאי" או בעבודות שירות (עמ' 211-212 לפרוטוקול הדין).
26. המאשימה ביקשה להידרש להחלטות הבאות:

רע"פ 6957/20 ספורי נ' מדינת ישראל (25.10.2020): המבקש, צעיר ללא עבר פלילי, הורשע על יסוד הודאתו בארבע עבירות של גניבות רכב שנעברו בארבע הזדמנויות שונות ותוך תחכום. לאחר קבלת תסקיר שירות המבחן, שהצביע על אי-לקיחת אחריות ועל סיכון עתידי, קבע בית משפט השלום כי מתחם העונש ההולם נע בין 18 ל-36 חודשי מאסר בפועל והשית על המבקש 20 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית.

רע"פ 1123/18 דבארי נ' מדינת ישראל (14.3.2018): המבקש, בעל עבר פלילי הורשע, על יסוד הודאתו, בעבירות גניבה, ניסיון לגניבת רכב, איומים ונהיגה ללא רישיון נהיגה, בכך שהניע את רכב המתלונן באמצעות מפתחותיו של זה, והחל לסוע בו מבלי לקבל הסכמתו; המתלונן דלק אחר המבקש, שנשטש את הרכב וכשהשיגו, איים עליו כי יפגע בו באמצעות סכין. לאחר קבלת תסקיר שירות המבחן, שהצביע על חרסת המבקש, קבע בית משפט השלום כי מתחם העונש ההולם נע בין שנת מאסר לשנתיים והשית על הנאשם 13 חודשי מאסר בפועל, להם צבר מאסר מותנה מתיק קודם, בצד ענישה נלווית. ערעור המבקש לבית המשפט המחוזי נדחה וכך גם בקשת רשות הערעור.

ת"פ 52414-12-22 (שלום ת"א) מדינת ישראל נ' שאהין (6.12.2023): הנאשם, צעיר ללא עבר פלילי, הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירת גניבת רכב, אותו התניע ונהג בו עד שנעצר. בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 9-24 חודשי מאסר והשית על הנאשם 11 חודשי מאסר בצד ענישה נלווית.

27. עיינתי בפסיקה נוספת:

רע"פ 5749/22 מזרחי נ' מדינת ישראל (1.9.2022)). במקרה זה, הן המדינה, הן המבקש הגישו ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום במסגרתו הטיל על האחרון, צעיר ללא עבר פלילי, שבעניינו התקבל תסקיר שירות שהעלה תמונה שיקומית חיובית, צו של"צ וענישה נלווית בגין שני אירועים של גניבות רכב והעברתם לשטחי הרשות הפלסטינית. בית משפט המחוזי קיבל את ערעור המדינה וכפועל יוצא, דחה את ערעור הנאשם, וקבע כי יהא עליו לשאת בתקופת מאסר למשך 9 חודשים, בדרך של עבודות שירות, בצד ענישה נלווית. בית המשפט המחוזי העיר כי מתחם העונש שנקבע בערכאה הדיונית לכל אירוע גניבה, שנע בין 8 ל-18 חודשי מאסר הוא על הרף המקל (עפ"ג 60498-02-22 (מחוזי ב"ש) מדינת ישראל נ' מזרחי (29.6.2022)). בקשת רשות הערעור שהגיש המבקש נדחתה.

רע"פ 1052/17 ג'ברין נ' מדינת ישראל (12.3.2017): בית משפט השלום גזר על המבקש, צעיר נטול עבר פלילי, שהורשע על פי הודאתו בעבירת גניבת רכב, שלבסוף הושב לבעליו, ארבעה חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, בצד ענישה נלווית. ערעור המדינה לבית המשפט המחוזי התקבל, ונקבע, כי יש להשית עליו עונש מאסר בפועל, לתקופה של שמונה חודשים. נקבע עוד כי רף התחתון של מתחם העונש ההולם הוא "מאסר לתקופה שניתן לרצותה בעבודות שירות" ועד למעלה משנת מאסר בפועל. בקשת רשות הערעור נדחתה, תוך שבית המשפט העליון מציין כי העונש שהושת על המשיב אינו סוטה ממדיניות הענישה הנוהגת והוא ראוי ומאוזן.

ראו אף סקירת הפסיקה בפסקה 6 בעניין שאהין שלעיל והערת השופט לפיה "עיקר הפסיקה הנוהגת התייחסה לענישה בגין גניבת רכב כנעה בין 8 חודשי מאסר ועד למאסר למשך 30 חודשים והכל בהתאם לנסיבות המקרה". סיכום: מתחם העונש ההולם

28. מדובר בניסיון גניבת כלי רכב, חמישה במספר אמנם, אך כאלה שערכם אינו רב ולא היו בשימוש תמידי על ידי בעליהם. ניסיונות הגניבה היו מתוכננים ובוצעו תוך שיתוף פעולה עם אדם אחד נוסף, לכל הפחות ותוך ניסיון להכליל את המתלונן במעורבות בהם, על כך השלכות הדבר. מנגד, ביצוען של העבירות לא נעשה בתחום או תוך שימוש באמצעי פריצה מיוחדים. הרווח שהיה אמור הנאשם להפיק מביצוע העבירות, גם אם כולו היה משתלם לידי הווא, אינו גבוה מאוד ועומד על 14,000 ₪. בסופו של יום, לא נגרמו לכלי הרכב נזקים והם אף לא הוזזו ממקומם.

29. מכל האמור לעיל, יש לקבוע כי מתחם העונש ההולם בעניין הנאשם נע בין מאסר, שניתן לשאתו בדרך של עבודות שירות, גם אם בסמוך לרף גבוה בו, לבין תקופת מאסר משמעותית, סביב שנתיים מאסר, בצד ענישה נלווית. גזירת עונש הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם

30. בהתאם להוראות סעיף 40 לחוק, בגזירת עונשו של נאשם, רשאי בית המשפט להתחשב בהתקיימות נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, תוך איזון בין השיקולים השונים, לחומרה ולקולה (ע"פ 280/23 מדינת ישראל נ' Ibrahim Yahia Alnour Abker, פסקה 18.5.2023) והכל במסגרת מתחם העונש ההולם. לא נטען וממילא אין לקבל כי עניינו של הנאשם מצדיק סטייה ממתחם זה, משיקולי שיקום או שמירה על בטחון הציבור.

31. לנאשם הרשעה בשתי עבירות איומים וזאת במסגרת תיק פלילי אחד (ת"פ 67344-01-19 (שלום ת"א), ודינו נגזר, ביום 19.7.2021, לענישה צופה פני עתיד, מאסר מותנה והתחייבות. במועד טיעוני הצדדים לעונש נמסר לעיוני רישום פלילי שאינו כולל את הרישום התעבורתי ועולה ממנו כי הרשעה זו נוגעת לעבירות שבוצעו לפני שנים לא מעטות (סוף שנת 2017 וסוף שנת 2018), שטיבן שונה מהמיוחס לו בתיק שלפני ושהעונש שהוטל בגינן אינו מכביד, נתון המצביע על כך שאינן בדרגת חומרה גבוהה.

32. עם זאת, בהתאם להודעה שהוגשה מטעם המאשימה לאחר שמיעת טיעוני הצדדים לעונש התברר כי הנאשם נושא בעונש מאסר בגין תיק תעבורה, חלף עבודות שירות שנגזרו עליו בתיק זה, לאחר שהוחלט על הפסקתן בשל "תפקוד לקוי ביותר, היעדרות ממושכת ללא אישור וניתוק קשר", כעולה מחוות דעת הממונה שהוגשה לתיק.

33. בדיון שהתקיים ביום 9.9.2024 דחיתי את התנגדות הסנגור להגשת הרישום הפלילי התעבורתי המלא בעניין הנאשם, וזאת בהתאם להוראות סעיף 187(א) לחוק סדר הדין הפלילי. מרישום זה עולה כי בין השנים 2016 ועד אמצע 2022 צבר הנאשם לחובתו 32 הרשעות תעבורה, במגוון של עבירות, ונדון לקנסות ולעונשי פסילה, בפועל ועל תנאי. בגין הרשעותו שלפני האחרונה נדון ביום 21.12.2021 למאסר בדרך של עבודות שירות, לתקופה של תשעה חודשים, בין היתר בשל עבירות נהיגה בזמן פסילה. את העבירות מושא התיק שבכותרת ביצע כ-10 חודשים לאחר מכן, בעודו אמור לשאת בעונשו זה; אף לכך קיימת משמעות לחובתו.

34. הנאשם ניהל ההליך כך שלא ניתן לזקוף לזכותו חסכון בזמן שיפוטי ובזמן עדים; ראוי לציין בצד זאת כי ניהול ההליך מטעם ההגנה היה ענייני וממוקד. עוד יש לציין כי הנאשם הודה במיוחס לו, לאחר שמיעת סיכומי הצדדים, בכתב אישום מתוקן והורשע על פיו, אך בשל העובדה כי סנגורו העיר על נוסח כתב האישום המתוקן לאחר מתן הכרעת הדין, והלכה למעשה ביקש לחזור בו מהסכמות שעל בסיסן ניתנה, התרתי לנאשם לחזור בו מהודייתו והכרעת הדין, על יסוד ראיות וטענות הצדדים, נתנה ביום 9.5.2024 (פסקה 4 ב להכרעת הדין).

35. במסגרת הכרעת הדין, בחלק הנושא כותרת זו, התייחסתי לטענות ההגנה בדבר קיומם של מחדלי חקירה. קבעתי כי אין מדובר בטענות המשליכות על סוגיית אשמו של הנאשם. עם זאת, להתנהלות המאשימה ולמחדלי החקירה יש ליתן מקום בעת גזירת הדין. כפי שנקבע "במקרים מסוימים, בהם נפגעו עקרונות הצדק וההגינות המשפטית, כך שחלה מעין הגנה 'מן הצדק', עשויים מחדלי חקירה להוות עילה להקלה בעונש" (ע"פ 5604/11 נאסר נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (5.10.2011)). חקירה מיטבית היה בה על מנת לקדם בירור מעורבותו של המעורב הנוסף בתיק, עניין שהיה עשוי להשליך על הבנת חלקו של הנאשם עצמו ומיקומו בהיררכיה העבריינית וזאת גם אם מצאתי כי פעולות הנאשם אל מול המתלונן יש בהן על מנת לסווגו למי ששייך לחלקו הפנימי של מעגל שותפי העבירה. ועוד: ניסוחו של כתב האישום אכן היה לקוי ואף אם חלק מהעובדות התבררו במהלך המשפט, את חלקן ניתן היה לברר עוד קודם לכן, בשקידה ראויה טרם הגשת כתב האישום. מכל האמור מצאתי להתחשב, לזכות הנאשם, באותם מחדלים ואי-דיוקים שבכתב האישום, בעת גזירת העונש.

36. אתחשב בעובדה כי על פי הודעת המאשימה מיום 1.9.2024 היה הנאשם נתון בתנאים מגבילים ממשיים (מעצר בית עם שלוש שעות התאווררות בלבד) במשך תקופה ארוכה מאוד, כמעט שנתיים (אם כי בחלקה היה אמור לשאת בעונש עבודות השירות שהוטל עליו בתיק התעבורה) ובעובדה כי שהה מספר ימים במעצר, הקשה ממאסר, בגין התיק שבכותרת (ע"פ 2564/19 אזברגה נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (18.7.2019); ע"פ 7768/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (20.4.2016)).

37. כתב האישום הוגש תוך ימים ספורים מאז האירוע וטרם חלפו שנתיים מאז ביצוע העבירות. בהינתן העובדה כי תקופה זו נועדה לשם בירור האישום וכי דיון אחד נדחה בשל נסיבות הנאשם ודיון נוסף התקצר בשל אותן נסיבות, אין מדובר בחלוף זמן שיש להתחשב בו, ודאי לא משמעותית, בעת גזירת הדין.

מיקום הנאשם במתחם העונש ההולם

38. מחד, יש לשקול גילו הצעיר של הנאשם, נסיבותיו האישיות, כאשר ניתן משקל לא מבוטל להשלכות מחדלי החקירה ולניסוחו כתב האישום, כמו גם להגבלות שהוטלו עליו במהלך המשפט. מנגד - רישומו הפלילי מצביע על הסתבכויות רבות, גם אם רובן שייכות לתחום התעבורתי, והעדר יכולת לזקוף לזכותו נטילת אחריות וחסכון בזמן שיפוטי. מכל האמור, יש למקם הנאשם בשליש התחתון של מתחם העונש ההולם, אם כי במקום גבוה יחסית בשליש זה.

39. לא אוכל שלא להעיר כי עתירת המאשימה לענישה של 40 חודשים (כשלוש שנות מאסר ומחצה) רחוקה, רחוקה מאוד, מלהלום את נסיבות המעשה והעושה. עתירה זו היא, להערכתו, תולדה של הבקשה לקביעת חמישה מתחמי ענישה, בגין כל רכב ורכב, אך גם בהקשר זה יש להזכיר הנחיית המחוקק בסעיף 40 לחוק לפיה, אף בריבוי עבירות ואירועים, יש לשמור על יחס הולם בין חומרת מכלול המעשים ומידת האשם.

עתירת הנאשם לאפשר לו לשאת במאסר בדרך של עבודות שירות

40. כאמור, לאחר שמיעת טיעוני הצדדים לעונש, ושלא על יסוד מסד הנתונים המלא הנוגע למצבו של הנאשם ולנסיבותיו, הוריתי "לשם שלמות התמונה" על קבלת עמדת הממונה על עבודות השירות לצורך בחינת אפשרות של ריצוי עונש המאסר בדרך של עבודות שירות. עמדה זו התקבלה ועולה ממנו תמונה קשה מאוד ובלתי שגרתית, המלמדת על התנהלות חריגה של הנאשם במסגרת ריצוי עונשו, לרבות העדרויות ממושכות, ניתוק קשר עם מערך השירות ואי-התייצבות לשיחות ברור ושימועים; בין תחילת ריצוי העונש לבין ההפסקה המנהלית עברו כשנתיים ימים, עניין המלמד אף הוא על חומרתה. בשל התנהלות זו של הנאשם נתנה החלטה מנהלית על הפסקת עבודות השירות והנאשם צפוי להשתחרר ממאסרו ביום 8.12.2024.

41. שקלתי בכובד ראש דברי הסנגור ובקשת הנאשם, שנאמרה במצוקה רבה ונגעה ללב, לאפשר לו לשאת בעונש בדרך של עבודות שירות. ברקע הדברים גם העובדה כי לנאשם אמור להיוולד, בקרוב מאוד, בן.

42. בסופו של יום אני סבורה כי אין מנוס אלא לגזור את דינו של הנאשם למאסר, מאחורי סורג ובריח.

43. בהתאם למכלול הנתונים הידוע בעת טיעוני הצדדים לעונש ומבלי לבחון בצורה סופית ומעמיקה נתונים אלה, בשל הקרבה שהסתמנה בין מידת העונש שראוי היה להטיל על הנאשם לבין התקופה המקסימלית שניתן לשאתה בדרך של עבודות שירות, קרבה המחייבת תמיד בחינה זהירה של אפשרות אי-הטלת מאסר ממש, מצאתי להפנות עניינו של הנאשם לממונה על עבודות השירות. אלא שמאז החלטתי זו התווספו למסד הנתונים שתי עובדות בעלות משמעות. הראשונה בהם נוגעת לעברו התעבורתי של הנאשם, שהוא מכביד וסמוך יחסית לביצוע העבירות בתיק שבכותרת, ואין להקל בו ראש. הוא מצביע על התנהלות פלילית, חוזרת ונשנית, המלמדת על אי-כיבוד החוק ואי-הרתעה מענישה, לרבות מוחשית: קנסות ופסילות בפועל. השני והמרכזי בהם הוא עמדת הממונה, לפיה, על בסיס התנהלות הנאשם בתיקו הקודם, שהוגדרה כלקויה ביותר, הוא אינו מתאים לבצע עבודות שירות.

44. כפי שנפסק: "בצדק ציינה המשיבה כי ריצוי העונש בעבודות שירות הינו זכות יתר המוענקת לנידון מתוך תכלית שיקומית כחלופה לריצוי מאסר מאחורי סורג ובריח... זכות יתר זו ... נאשם המבקש לרצות את מאסרו בעבודות שירות חייב לקבל על עצמו עול אחריות הנילווה למסלול עונשי מיוחד זה, ולבצע את המוטל עליו על פי הוראות הממונים, בלא סטייה והפרה של הכללים" (רע"ב 2334/11 בן דוד נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (2.5.2011)).

45. בנסיבות אלו, נוכח העונש הראוי לנאשם, שחורג, גם אם לא רבות, מהעונש המקסימלי שניתן להשיתו בעבודות שירות, ולאור האופן בו נהג במהלך ריצוי עונשו בתיקו הקודם ואף בשל התרשמותי שלי, לפיה יתקשה מאוד להתנהל באופן אחראי ובוגר במסגרת נוקשה זו, לא אוכל להעטר לבקשת ההגנה לקבוע כי יישא בעונשו בדרך של עבודות שירות.

חפיפת עונש המאסר לעונש בו נושא הנאשם כעת

46. בעניין אחר (ת"פ (שלום ת"א) 50597-10-20 מדינת ישראל נ' ירושלמי, פסקות 31-34 (19.3.2023)) ציינתי את הדברים הבאים:

"סעיף 45 (ב) לחוק, שכותרתו מאסר חופף, קובע כי 'מי שנידון למאסר ולפני שנשא כל ענשו חזר ונידון למאסר, ובית המשפט שדן אותו לאחרונה לא הורה שישא את ענשי המאסר, כולם או מקצתם, בזה אחר זה, לא ישא אלא עונש מאסר אחד והוא של התקופה הארוכה ביותר'...

לשון הסעיף, כפשוטה, אכן מלמדת כי בהעדר קביעה אחת ירוצו עונשי המאסר בחופף, כך שהנאשם יישא בעונש של התקופה הארוכה ביותר. אך הדעה המקובלת היא כי מדובר 'בהוראה טכנית-פרשנית-ניטרלית, שנועדה אך למלא את החסר מקום שבית המשפט לא קבע במפורש אם העונשים ירוצו באופן חופף או במצטבר... ולא הכרעה ערכית לפיה בנסיבות כאלה ראוי לקבוע עונשים באופן חופף' (ע"פ 7907/14 ואזנה מ' מדינת ישראל, פסקה 12 (22.2.2015)); ע"פ 7786/21 אזמה נ' מדינת ישראל, פסקה 59 (14.7.2022)).

בפסיקת בית משפט הוותו השיקולים המנחים לצורך הכרעת בית המשפט בדבר אופן ריצוי עונשי המאסר: 'ובראשם, שיקולים שעניינם בקיומה של זיקה בין העבירות בהן הורשע הנאשם (ככל שהזיקה הדוקה יותר, תקטן הנטייה להטיל ענישה מצטברת); ושיקולים הנוגעים למהות העבירה וחומרתה ככל שאלה חמורים יותר, תיטה הכף לעבר הטלת ענישה מצטברת', כאשר בנוסף יש ליתן הדעת 'לשיקולים רלבנטיים נוספים כגון מידת הפגיעה והנזק שמעשי הנאשם יצרו וכן שיקולי גמול והרתעה' (עניין אזמה, פסקה 61). על בית המשפט לאזן "בין האינטרס החברתי במצוי הדין לבין האינטרס האנושי, נקיטת מידת חסד עם הנאשם, המאפשרת לו לרצות את העונש החמור כדי לכפר על עוונותיו" (ע"פ 3834/10 והבה נ' מדינת ישראל, פסקה 152 (6.3.2013)).

סעיף 40ב לחוק, שחוקק במסגרת תיקון 113 לחוק קבע עקרון מנחה בענישה והוא: 'קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו. היחס בין עקרון זה לבין הוראות סעיף 45(ב) לחוק טרם הוכרע, אך: 'העמדה שהובעה ... היא כי עקרון ההלימה עשוי להביא לסטייה מהוראות סעיף 45(ב) לחוק העונשין, במקרים בהם עונשי המאסר הוטלו בגין עבירות שונות, וריצויים בחופף יביא לפער משמעותי בין חומרת העבירות לבין העונשים המוטלים בגין (עניין שמואל, פסקה 18). ואכן, תזכיר חוק העונשין (ריצוי עונשי מאסר במצטבר ועבודות שירות) מציע להפוך את ברירת המחדל הקבועה בסעיף 45(ב) לחוק כך שעונשי מאסר שונים ירוצו במצטבר, אלא אם יורה בית המשפט אחרת, וזאת 'מהטעם המהותי'; עקרון ההלימה שעוגן כעקרון מנחה בתיקון 113 לחוק...".

47. יש ליתן ביטוי הולם, בהתאם להוראות תיקון 113 לחוק למעשי הנאשם בתיק שבכותרת. עם זאת, נוכח העובדה כי הוא נושא כעת במאסרו הראשון ולידת בנו הצפויה בקרוב, בהעדר זיקה עזה בין העבירות בתיק הנוסף לענייננו אנו, על אף שאלו גם אלו עוסקות בכלי-רכב, מצאתי לנכון לנקוט במידת החסד ולחפוף חלק משמעותי מעונשו כאן עם עונש המאסר אותו הוא מרצה כעת.

48. נוכח ריצוי המאסר וקשיי הנאשם, לרבות הצורך לכלכל משפחתו הצפויה להתרחב, אסתפק בעונש כלכלי צופה פני עתיד בלבד.

סוף דבר

49. אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל לתקופה של 11 חודשים. מתקופה זו יש לנכות ימי מעצר בו היה נתון הנאשם במסגרת התיק בכותרת או בהליכי מעצר הקשורים לתיק שבכותרת על פי רישומי שב"ס.

ב. שישה חודשים מתקופה זו יצטברו לעונש המאסר אותו מרצה הנאשם כעת בגין עבירות התעבורה וחמישה יחפפו לו.

ג. חמישה חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים מיום שחרור הנאשם ממאסר. הנאשם לא יישא עונש זה אלא אם יעבור במהלך תקופה זו כל עבירה לפי סימן ה' 1 לפרק י"א לחוק העונשין, התשל"ז - 1977

ד. הנאשם יחתום על התחייבות בסך 5,000 ₪ שלא יבצע, במשך שלוש שנים, כל עבירה לפי סימן ה' 1 לפרק י"א לחוק העונשין, התשל"ז - 1977. לא הנאשם יחתום על התחייבות כאמור, יאסר לתקופה של שבוע ימים.

50. המוצגים, ככל שישנם בתיק זה, יטופלו בהתאם להחלטת קצין משטרה מוסמך.

51. פיקדונות הקיימים בתיק שבכותרת או בתיקים הקשורים אליו, ככל שישנם, יושבו על פירותיהם לנאשם או למי מטעמו.

52. המזכירות תעביר העתק גזר הדין לממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב יפו תוך 45 יום מהיום.
ניתן היום, י"ד אלול תשפ"ד, 17 ספטמבר 2024, במעמד הצדדים.